

De
Hollandsche
Molen

**Omgevings-
wet & molens**

4 november 2022

- Veranderingen door de Omgevingswet
- Kansen Omgevingswet voor de molens
- Handvatten voor de praktijk (ook nu!)

Agnes de Boer

Adviseur Omgevingswet DHM

Inhoud

Veranderingen door de Omgevingswet

Cultureel erfgoed in de wet

- Erfgoedwet (2016): één integrale wet voor musea, monumenten en archeologie op het land, ondergronds en onder water
- Het deel dat betrekking heeft fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet (1-1-2023)
- Erfgoedwet en Omgevingswet zorgen samen voor een integrale bescherming van cultureel erfgoed

Doel van de Omgevingswet

- De regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen
- Eén digitaal omgevingsloket waar burgers en bedrijven terecht kunnen met vragen en plannen
- De wet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving, zoals bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur
- Ingangsdatum 1 juli 2023 (onder voorbehoud)

Rijk: Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Geeft richting aan grote opgaven voor Nederland komende 30 jaar:

- Woningbouw in een netwerk van gezonde en groene steden
  - Duurzame energie inpassen met oog voor omgevingskwaliteit
  - Ruimte voor overgang naar een circulaire economie
  - Landgebruik meer in balans met natuurlijke systemen
  - Landschap beschermen: landschap als deel van onze identiteit
- Bij de opgaven wordt altijd rekening gehouden met een gezonde bodem, schoon water, behoud van biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving

Provincies

- Van: goede ruimtelijke ordening => naar: een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit voor inwoners; de fysieke leefomgeving geeft invulling aan maatschappelijke behoeften
- Ruimtelijke Verordening => Omgevingsverordening met regels, omgevingswaarden en instructieregels
- Van Structuurvisie naar Omgevingsvisie
- Programma's en Projectbesluiten

Waterschappen

- De Keur van hoogheemraad- en waterschappen wordt vervangen door de Waterschapsverordening
  - Alle regels over de fysieke leefomgeving die het waterschap stelt binnen haar beheergebied
  - Gemeente moet waterbelang betrekken in Omgevingsvisie
- De Waterwet gaat op in de Omgevingswet
- Watervisie (niet verplicht)
- Waterbeheerprogramma
  - Wat moet
  - Wat willen we
  - Wat mag

Gemeenten

- Omgevingsplan
  - Bindende regels over de fysieke leefomgeving in de hele gemeente
  - Rekening houden met aanwezigheid cultuurhistorisch erfgoed
- De OW introduceert het beschermen van de omgeving van een monument (instructieregel in Besluit Kwaliteit Leefomgeving voor het Omgevingsplan)
  - Gemeenten moeten in Omgevingsplan rekening houden met het belang van cultureel erfgoed
  - Het Omgevingsplan moet het aantasten van de omgeving van rijksmonumenten tegengaan

Kansen voor molens

Molens en Omgevingsplan (1)

- De omgeving van een monument kan van invloed zijn op de instandhouding of het functioneren van een monument:
concreet: de bebouwing of beplanting in de omgeving van een molen is van invloed op de windvang van de molen
- Een molen die niet kan functioneren omdat deze onvoldoende wind vangt, heeft een groot risico te vervallen

Molens en Omgevingsplan (2)

- Gemeente moet in het Omgevingsplan regels stellen om aantasting van de omgeving van monumenten te voorkomen
- In de omgeving mogen geen aantastingen plaatsvinden die het monument ontsieren of beschadigen, zoals voldoende windvang voor een molen
- Molenbiotoop wordt specifiek genoemd in toelichting BKL art. 5.130, art. 2.24 lid 1 en 2.28 aanhef en onder a OW)
- Biotoop moet op de plankaart worden aangegeven
- Hoe de bescherming wordt geregeld, staat open voor discussie

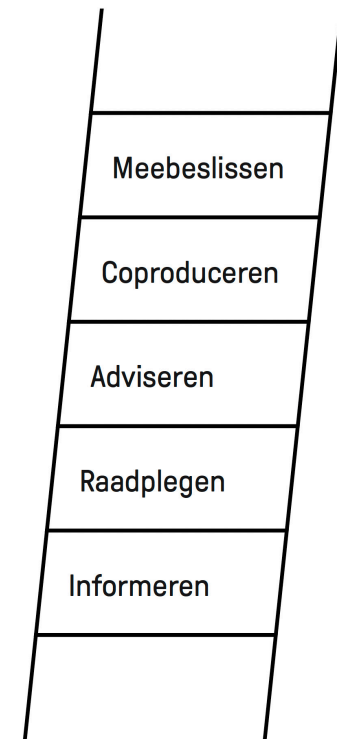
Molens en Omgevingsverordening

Op provinciaal niveau:

- Instructieregel voor Omgevingsplan inzake molenbiotoop opnemen (bijv. Zuid-Holland)
- Ontheffing of maatwerkregeling herplantingsplicht in omgeving van de molen (bijv. Noord-Brabant)
- Minimaal: aandacht voor de bescherming van de omgeving van erfgoed gelet op het behoud en het functioneren van het erfgoed

Participatie

- Participatie: in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden bij besluitvorming over project, plan of activiteit
- Alle initiatiefnemers (zoals burgers of ontwikkelaars) moeten bij omgevingsvergunning aan participatie doen: aangeven of aan participatie is gedaan, op welke manier en wat de resultaten zijn
- Overheden zijn verplicht tot participatie bij omgevingsvisie, -plan en -verordening en Waterschapsverordening
- Procedures uit AWB (zienswijze, beroep, bezwaar) blijven van kracht
- Molen/erfgoedeigenaren moeten bij vergunningplichte activiteiten (zoals restauraties) ook aan participatie doen
- Hoe participatie eruit zien, is niet voorgeschreven

Handvatten voor de praktijk

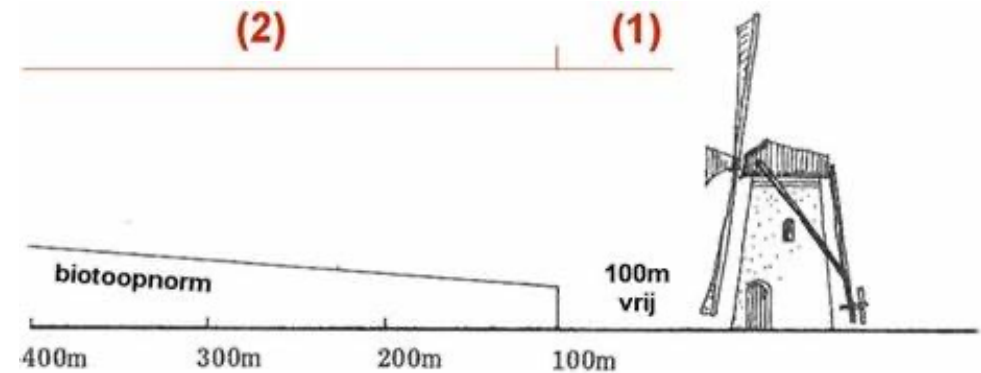

Inbreng molenveld (1)

- Meld je bijtijds aan bij de gemeente als belanghebbende bij maken Omgevingsplan
  - Weten wie jullie zijn
  - Wat jullie doen
  - Wat het belang is van de molen en zijn omgeving
- Nodig de (nieuwe) wethouder erfgoed/cultuur aan op je molen(s) => draagvlak, begrip voor noodzaak draaiende molen
- Leg contact met raadsleden
- Overleg met ambtenaar over te maken afspraken
- En vergeet de provincie en waterschap niet

Inbreng molenveld (2)

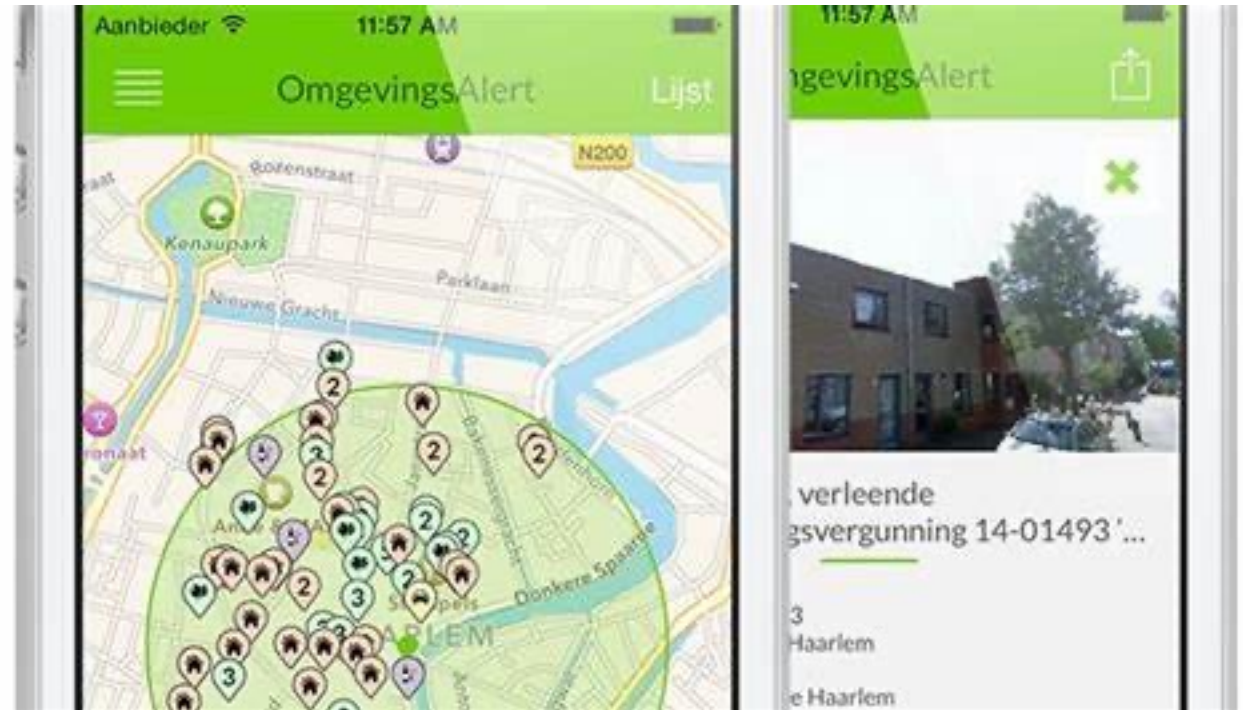
- Zorg voor een molenbeschermingszone/vrijwaringszone in Omgevingsplan voor betreffende molen(s): biotoop
  - Binnen 100 meter geen opgaande bebouwing of beplanting
  - Van 100 tot 400 meter nadere regels (biotoopformule)
  - Onder welke voorwaarden zijn afwijkingen mogelijk
- Zijn er parallellen in de overige erfgoedwereld, zoals landgoedbiotoop? Coalitie mogelijk?
- Water(gedreven) molens: maatwerk, samenspel van eigenaren, gemeente, provincie en waterschap

Mogelijke nadere regels bij afwijking van biotoop

1. Onderzoeksplicht bij initiatieven in de nabijheid van de molen: molenpaspoort gezamenlijk vaststellen, basis voor onderzoek
2. Regels bij en stimuleren van herbestemming
3. Regels bij vrijstelling/ontheffing:
  - Minimaal adviesplicht voor molendeskundige of eigenaar
  - Locatiespecifiek wind- en effectonderzoek
  - Compensatie van eventuele belemmering elders in de biotoop

Hoe blijf je op de hoogte?

- App OmgevingsAlert
- www.officielebekendmakingen.nl
- www.overheid.nl/berichten-over-uw-buurt
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- [Omgevingsvisiekaart | MijnOmgevingsvisie](#)

Afspraken maken over betrokkenheid

Molen- of erfgoedconvenant (gedragscode), bijvoorbeeld SIMAV:

- Molenbiotoop moet zijn geregeld in ruimtelijk plan
- Altijd molen/erfgoedeigenaar advies vragen bij ruimtelijk initiatief (plan, ontwikkeling, project)
- Moleneigenaar/molenorganisatie standaard betrekken bij vooroverleg
- Komen partijen er niet uit: onafhankelijk extern onderzoek

Molenpaspoort biedt basisinformatie

Molen- of erfgoedpaspoort – biotooprapport:

- Bevat naast omschrijving molen, biotoopregels ook sociaal-economische aspecten en historische context
- Waardenrapport
- Is leidend voor gemeente, bepaalt speelruimte
- Gaat mee in PvE van initiatieven en plannen
- Ook provinciaal inbedden (verordening)
- Basis voor onderzoek (hierover zijn we het eens)

Wat biedt DHM

- Informatie, factsheets en standaardtekst op website en in brochure
- Ondersteunen provinciale molenorganisaties/consulenten
- Informatieronde provinciale moleneigenaren en gilde-afdelingen
- Belangenbehartiging: advies bij biotoopzaken
- Maatwerk leveren voor water(gedreven) molens
- Actualiseren molenbiotoop

Erfgoedeigenaren en gebruikers moeten veel meer in het voortraject van zich laten horen, bij visies, plannen, projecten verordeningen en vergunningen van particulieren en overheden!

Regel je positie in een convenant/gedragscode!

Ook moleneigenaren moeten aan participatie doen.
Dit is gelijk een kans!

Zorg voor een goed netwerk!

Doen!

Zorg voor voldoende kennis en capaciteit!

De
Hollandsche
Molen

**Molens zetten
altijd wat in gang**